

DOKUMENTACJA PRZYRODNICZA, DOKUMENTACJA ZARZĄDZANIA SIEDLISKIEM 7230 W GRANICACH OBSZARU NATURA 2000 KARKONOSZE PLH240006

obejmująca obiekty:

Niedamirów, Niedamirów 1, Niedamirów 2, Niedamirów 3, Niedamirów
4

Magdalena Bregin

wykonano w ramach projektu:

„Ochrona torfowisk alkalicznych (7230) południowej Polski” NAT13 NAT/PL/024

Spis treści

1.	Podstawa opracowania planu zarządzania siedliskiem	2
2.	Wykaz materiałów wykorzystanych do opracowania planu zarządzania.....	3
3.	Ocena rozpoznania środowiska przyrodniczego obiektu.....	3
4.	Ogólne dane o obiektach	3
4.1.	Rejestr powierzchniowy – wykaz działek geodezyjnych i wydzieleń leśnych	3
4.2.	Położenie geograficzne	4
4.3.	Położenie administracyjne.....	4
4.4.	Położenie w regionalizacjach przyrodniczych.....	4
4.5.	Zagospodarowanie i stan środowiska w otoczeniu obiektu.....	4
5.	Środowisko przyrodnicze i walory kulturowe obiektu	5
5.1.	Budowa geologiczna	5
5.1.1.	Rzeźba terenu.....	5
5.1.2.	Gleby.....	5
5.2.	Zaobserwowane zagrożenia i przejawy degeneracji.....	5
5.3.	Wody powierzchniowe i gruntowe (warunki hydrologiczne).....	6
5.4.	Flora	6
5.4.1.	Rośliny naczyniowe.....	6
5.4.2.	Waloryzacja flory – rośliny naczyniowe.....	7
5.4.3.	Rośliny zarodnikowe.....	8
5.4.4.	Istniejące i potencjalne zagrożenia dla flory	8
5.5.	Roślinność	9
5.5.1.	Wykaz zespołów i zbiorowisk roślinnych.....	9
5.5.2.	Charakterystyka zespołów i zbiorowisk roślinnych	9
5.5.3.	Analiza stopnia naturalności zbiorowisk	10
5.5.4.	Ocena aktualnej dynamiki roślinności oraz potencjalna roślinność naturalna	10
5.5.5.	Zaobserwowane procesy i przejawy degeneracji zbiorowisk i roślinności	10
5.5.6.	Typy siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej.....	10
5.6.	Fauna.....	11
5.7.	Walory kulturowe.....	11
6.	Zagospodarowanie przestrzenne oraz społeczne i gospodarcze uwarunkowania użytkowania obiektów	12
7.	Założenia ochrony obiektów	12
7.1.	Silne i słabe strony ochrony obiektu. Szanse i zagrożenia ochrony obiektów i sposoby ich minimalizacji	12
7.2.	Analiza skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony.....	12
7.3.	Cele ochrony i zadania/działania ochronne.....	12
7.4.	Metodologia monitoringu	13
8.	Załączniki.....	14
8.1.	Mapy.....	14
8.2.	Dokumentacja fotograficzna i ryciny.....	15
8.3.	Tabela fitosocjologiczna.....	15

1. Podstawa opracowania planu zarządzania siedliskiem

Opracowanie zostało wykonane w ramach projektu pt. „Ochrona torfowisk alkalicznych (7230) południowej Polski” współfinansowanego ze środków instrumentu finansowego LIFE+, oraz NFOŚiGW oraz RDOŚ w Rzeszowie.

Projekt pt.: „Ochrona torfowisk alkalicznych (7230) południowej Polski” współfinansowany jest ze środków instrumentu finansowego LIFE+, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, prowadzony przez Klub Przyrodników w partnerstwie z Gorczańskim Parkiem Narodowym realizowany jest od września 2012 r i będzie trwał do czerwca 2018 r. Projekt zakłada zahamowanie procesu degradacji oraz poprawę lub zachowanie właściwego stanu torfowisk alkalicznych Polski południowej w 24 obszarach Natura 2000, jako siedliska występowania wielu rzadkich, chronionych i skrajnie zagrożonych gatunków roślin w tym szczególnie gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej oraz przywrócenie w ich obrębie ekstensywnego użytkowania kośnego zapewniającego ich dobry stan w długoterminowej perspektywie czasowej. Wśród wybranych obszarów znalazło się 97 najcenniejszych i najlepiej zachowanych torfowisk alkalicznych południowej i centralnej Polski zlokalizowanych na terenie 8 województw: dolnośląskiego, lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, śląskiego i świętokrzyskiego.

W szczególności projekt zmierzać będzie do:

- zahamowania nadmiernego odpływu i podniesienia poziomu wód gruntowych w obszarze torfowisk alkalicznych,
- zahamowania procesu mineralizacji i eutrofizacji powierzchniowej warstwy torfowisk alkalicznych,
- zatrzymania procesu spadku różnorodności biologicznej torfowisk alkalicznych spowodowanej ekspansją gatunków charakterystycznych dla siedlisk o niższej wilgotności np. traw, drzew i krzewów,
- upowszechnienia metod ochrony torfowisk alkalicznych na bazie dobrych planów ochrony i planów zarządzania sporządzonych w oparciu o solidne, podstawy naukowe ze szczególnym uwzględnieniem aspektów hydroekologicznych,
- promowania ochrony torfowisk alkalicznych jako ostoji rzadkich i zagrożonych gatunków stanowiących również regionalne i lokalne atrakcje przyrodnicze,
- interesowanych ochroną torfowisk alkalicznych w przyszłości podejmujących działania utrwalające uzyskane w ramach projektu efekty,
- zachęcenia możliwie największej liczby osób (rolników) do ekstensywnego użytkowania kośnego siedliska w przyszłości.

Osiągnięcie zakładanych celów, a szczególnie tempo zaniku siedliska i występujących w jego obrębie gatunków oraz konieczność pilnego podjęcia działań, w tym też aspekty ekonomiczne (nieproporcjonalnie wyższe koszty w przypadku działań rozproszonych w czasie i nie kompleksowych) zdecydowały o objęciu projektem tak dużej liczby niewielkich obiektów. Projekt dotyczący ochrony torfowisk alkalicznych jest naturalną konsekwencją zrealizowanego projektu pn. Programy ochrony: torfowisk alkalicznych (7230) i związanych z nimi zagrożonych gatunków, którego wyniki potwierdziły, że szacowana do tej pory powierzchnia torfowisk alkalicznych na terenie Polski wynosząca od kilkunastu do ok. 35 000 ha, obecnie kształtuje się na poziomie ok. 8 000 ha (posiadających charakterystyczną roślinność), a zaledwie 9% z nich pozostaje w stanie właściwym (FV). Projekt stanowi rozszerzenie na południową Polskę działań z projektu Life+ pn. Ochrona torfowisk alkalicznych (7230) w młodogłacjalnym krajobrazie Polski północnej.

2. Wykaz materiałów wykorzystanych do opracowania planu zarządzania

Stańko R. 2011. Regionalny program ochrony torfowisk alkalicznych w województwie dolnośląskim. Klub Przyrodników, Świebodzin, mscr. (wersja internetowa).

Wolejko L., Stańko R., Pawlikowski P., Jarzombkowski F., Kiaszewicz K., Chapiński P., Bregin M., Kozub Ł., Krajewski Ł., Szczepański M.. 2012. Krajowy program ochrony torfowisk alkalicznych (7230). Wyd. Klubu Przyrodników. Świebodzin.

3. Ocena rozpoznania środowiska przyrodniczego obiektów

Stan rozpoznania środowiska przyrodniczego obiektów występujących na terenie obszaru Ostoi Karkonosze jest dość dobry, jednakże ogranicza się głównie do szaty roślinnej. Ze względu na niedużą powierzchnię obiektów, zostały one dość dobrze spenetrowane. Dla potrzeb niniejszego projektu zostały wykonane badania fitosocjologiczne i florystyczne oraz dokumentacja fotograficzna. Dokonano identyfikacji zbiorowisk roślinnych występujących na badanym obszarze, a także inwentaryzacji gatunków rzadkich, chronionych i charakterystycznych dla siedliska torfowisk alkalicznych. Oceniono również stan parametrów i wskaźników stanu zachowania siedliska 7230.

Uzupełnienia wymagają natomiast dane dotyczące fauny obiektów, gdyż dostępne są jedynie ogólne informacje i nie wykonano jeszcze szczegółowej inwentaryzacji kręgowców i bezkręgowców występujących na terenie obiektu.

4. Ogólne dane o obiektach

4.1. Rejestr powierzchniowy – wykaz działek geodezyjnych i wydzielen leśnych

Nazwa obiektu	Pełny adres leśny	Pełny adres ewidencyjny
Niedamirów	—	020703_5.0007.193/1 020703_5.0007.210/1 020703_5.0007.142
Niedamirów 1	—	020703_5.0007.200;219/5;142; 198;213; 199
Niedamirów 2	—	020703_5.0007.179/1
Niedamirów 3	—	020703_5.0007.177
Niedamirów 4	—	020703_5.0007.197

Tab. 1. Wykaz działek i wydzieleni leśnych

4.2. Położenie geograficzne

Nazwa obiektu	Współrzędne
Niedamirów	N 50° 41' 06.971" E 015° 52' 15.730"
Niedamirów 1	N 50° 41' 02.788" E 015° 52' 00.883"
Niedamirów 2	N 50° 41' 33.246" E 015° 51' 55.637"
Niedamirów 3	N 50° 41' 34.401" E 015° 51' 59.937"
Niedamirów 4	N 50° 41' 21.834" E 015° 52' 06.861"

Tab.2. Wykaz współrzędnych geograficznych

4.3. Położenie administracyjne

Województwo: Dolnośląskie

Powiat: kamiennogórski

Gminy: Lubawka

4.4. Położenie w regionalizacjach przyrodniczych

Regionalizacja geobotaniczna

Prowincja: Subatlantycka Górska

Kraina: Sudetów

Podkraina: Zachodniosudecka

Okręg: Trutnowski

Regionalizacja fizycznogeograficzna

Prowincja: Masyw Czeski

Podprowincja: Sudety z Przedgórzem Sudeckim

Makroregion: Sudety Zachodnie

Mezoregion: Karkonosze

4.5. Zagospodarowanie i stan środowiska w otoczeniu obiektów

Młaki w omawianym rejonie występują w miejscach gdzie działalność człowieka nie jest zbyt intensywna, a stan środowiska wokół obiektów jest dość dobry. Położone są one powyżej zabudowań wsi Niedamirów, gdzie jest prowadzona gospodarka rolna, a także wypas bydła. Natomiast w lasach otaczających obiekty jest prowadzona typowa gospodarka leśna. Obiekty dotychczas nie były regularnie użytkowane, tylko sporadycznie koszone. Obiekty Niedamirów 2-4 są koszone przez właścicieli, zatem nie zostały objęte działaniami w projekcie.

5. Środowisko przyrodnicze i walory kulturowe obiektów

5.1. Budowa geologiczna

5.1.1. Rzeźba terenu

Karkonosze należą do jednostki geologicznej zwanej blokiem karkonosko-izerskim. W skład bloku karkonosko-izerskiego wchodzi również Góry i Pogórze Izerskie, Kotlina Jeleniogórska oraz Rudawy Janowickie. Same Karkonosze zbudowane są ze skał masywu karkonoskiego i wschodniej osłony granitu karkonoskiego. Wschodnia osłona granitu karkonoskiego zbudowana jest ze skał metamorficznych proterozoicznych: gnejsów, granitów rumburskich, łupków łyszczykowych i amfibolitów oraz staropaleozoicznych – ordowickich i sylurskich: gnejsów, amfibolitów, fylitów, zieleńców, marmurów i in.

Obiekty położone są we wschodniej części Karkonoszy, na obszarze Lasockiego Grzbietu, w dolinie niewielkiego, górskiego potoku, który spływa do Ostrężnika – będącego lewym dopływem Bobru. Powyżej wschodniej części dolinki, w której położone są obiekty, wznosi się góra Kalwaria (713 m n.p.m.). Obie młaki znajdują się na tym samym stoku, o wschodniej wystawie i nachyleniu około 10°-30°. Wykształcają się pasowo, wzdłuż potoku, który okresowo wylewa, tworząc miejscowe zabagnienia podłoża. Pierwszy z obiektów Niedamirów 1 występuje w obszarze źródłiska, gdzie następuje wysięk wód, które w dalszej części stoku zbierają się w niewielki ciek.

5.1.2. Gleby

Na terenie obiektów występują gleby gruntowo-glejowe, występujące w miejscu wysięku wód gruntowych, a także torfowe cechujące się niewielką miąższością. Natomiast pokłady torfu nie wykształcają się.

5.2. Zaobserwowane zagrożenia i przejawy degeneracji

W chwili obecnej głównym zagrożeniem jest brak użytkowania kośnego, co w dalszej perspektywie może prowadzić do zarastania siedliska. W pierwszej kolejności spowoduje to zmiany w składzie gatunkowym i wypieranie gatunków charakterystycznych, a w dalszej przyszłości całkowity zanik torfowiska. Miejscami zarastanie młak jest dość intensywne, a część siedliska jest pokryta przez zarośla i podrost drzew.

Nazwa stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
Niedamirów	1. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	2. Zaniechanie/brak koszenia;	1. Rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych, rozwój młodych drzew i krzewów; 2. Brak ekstensywnego koszenia płątów siedlisk
Niedamirów 1	1. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	2. Zaniechanie/brak koszenia;	1. Rozwój ekspansywnych gatunków roślin zielnych, rozwój młodych drzew i krzewów; 2. Brak

			ekstensywnego koszenia płątów siedlisk
--	--	--	--

Tab.3. zagrożenia w poszczególnych obiektach

5.3. Wody powierzchniowe i gruntowe (warunki hydrologiczne)

Na obszarze obiektów nie występują żadne ciekі powierzchniowe. Natomiast na ich obrębie mają miejsca wysięki wód gruntowych bogatych w węglan wapnia, co warunkuje wykształcenie młaki. Obiekt Niedamirów 1 występuje w obszarze źródłiska, gdzie następuje wysięk wód, które w dalszej części stoku zbierają się w niewielki ciek. Ilość wody zależna jest od pory roku, a także intensywności opadów. W miesiącach, kiedy wody w środowisku jest mniej, jej ilość w potoku zmniejsza się, okresowo prowadząc do zanikania ciekі. Uwodnienie podłoża na terenie obiektów jest dobre, a miejscami woda nawet stagnuje.

5.4. Flora

5.4.1. Rośliny naczyniowe

W rezultacie badań i analiz florystycznych na badanym obszarze odnotowano występowanie 47 gatunków roślin, w tym 41 gatunków roślin naczyniowych i 6 gatunków mszaków. Z całą pewnością nie jest to pełna lista, którą w przyszłości należy uzupełnić.

Lp.	Nazwa gatunkowa
1	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
2	<i>Briza media</i>
3	<i>Bryum pseudotriquetrum</i>
4	<i>Caliergonella cuspidata</i>
5	<i>Caltha laeta</i>
6	<i>Campanula patula</i>
7	<i>Cardamine pratensis</i>
8	<i>Carex davalliana</i>
9	<i>Carex echinata</i>
10	<i>Carex flava</i>
11	<i>Carex nigra</i>
12	<i>Carex panicea</i>
13	<i>Carex rostrata</i>
14	<i>Chaerophyllum aromaticum</i>
15	<i>Chaerophyllum hirsutum</i>
16	<i>Cirsium oleraceum</i>
17	<i>Cirsium rivulare</i>
18	<i>Cratoneuron commutatum</i>
19	<i>Crepis paludosa</i>
20	<i>Dactylorhiza majalis</i>
21	<i>Deshampsia caespitosa</i>

22	<i>Equisetum fluviatile</i>
23	<i>Eriophorum angustifolium</i>
24	<i>Festuca rubra</i>
25	<i>Filipendula ulmaria</i>
26	<i>Galium aparine</i>
27	<i>Galium palustre</i>
28	<i>Geranium palustre</i>
29	<i>Juncus articulatus</i>
30	<i>Juncus conglomeratus</i>
31	<i>Luzula campestris</i>
32	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
33	<i>Mentha aquatica</i>
34	<i>Myosotis palustris</i>
35	<i>Petasites albus</i>
36	<i>Philonotis fontana</i>
37	<i>Plagiomnium cuspidatum</i>
38	<i>Plagiomnium elatum</i>
39	<i>Poa palustris</i>
40	<i>Poa pratensis</i>
41	<i>Polygonum bistorta</i>
42	<i>Potentilla erecta</i>
43	<i>Primula elatior</i>
44	<i>Prunella vulgaris</i>
45	<i>Rhinantus minor</i>
46	<i>Rumex acetosa</i>
47	<i>Valeriana dioica</i>

5.4.2. Waloryzacja flory – rośliny naczyniowe

Na terenie omawianych obiektów odnotowano 3 gatunki objęte w Polsce ochroną gatunkową, w tym 1 – ochroną ścisłą i 2 – ochroną częściową. Dwa gatunki są wpisane na Czerwoną Listę Roślin i Grzybów Polski (Mirek et al., 2006) i przyznano im kategorię NT – bliski zagrożenia.

Gatunki roślin objęte ochroną ścisłą:

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska
1	<i>Carex davalliana</i>	turzyca Davalla

Gatunki roślin objęte ochroną częściową:

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska
1	<i>Dactylorhiza majalis</i>	kukulka szerokolistna
2	<i>Primula elatior</i>	pierwiosnek wyniosły

Zestawienie gatunków roślin chronionych zagrożonych i rzadkich:

Gatunek	Czerwona Lista Roślin i Grzybów Polski (Mirek et al., 2006)	Zagrożone gatunki flory torfowisk (Jasnowska, Jasnowski 1977)
<i>Carex davalliana</i>	NT	
<i>Dactylorhiza majalis</i>	NT	R

5.4.3. Rośliny zarodnikowe

Lp.	Nazwa gatunkowa
1	<i>Bryum pseudotriquetrum</i>
2	<i>Carielgollea cuspidata</i>
3	<i>Cratoneuron commutatum</i>
4	<i>Philonotis fontana</i>
5	<i>Plagiomnium cuspidatum</i>
6	<i>Plagiomnium elatum</i>

5.4.4. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla flory

Zagrożeniami dla flory torfowisk są tożsame z zagrożeniami dla całego siedliska. Wszelkie zmiany w systemie wodnym, uszkodzenia darni czy brak użytkowania kośnego będą niekorzystnie wpływały na stan zachowania flory torfowisk. Ze względu na dużą wrażliwość tego siedliska oraz specyficzny zestaw gatunków, które go tworzą jakiegokolwiek czynniki

degeneracyjne będą miały wpływ na skład gatunkowy fitocenozy. Jednym z głównych zagrożeń jest sukcesja, która następuje w miejscach, w których nie występuje gospodarka kośna. Prowadzi to do wnikania gatunków bardziej ekspansywnych, począwszy od taksonów łąkowych, poprzez ziołorośla na krzewach i podroście drzew kończąc. Powoduje to do wypierania taksonów specyficznych dla siedliska, na rzecz tych o szerszej amplitudzie ekologicznej. Gatunki te zaczynają dominować nad taksonami charakterystycznymi dla siedliska, których wymagania siedliskowe są dość specyficzne. Równocześnie wszelkie zaburzenia warunków wodnych prowadzące do odwadniania podłoża, będą miały podobny skutek – prowadząc do ustępowania gatunków typowych dla siedliska.

5.5. Roślinność

5.5.1. Wykaz zespołów i zbiorowisk roślinnych

Klasa: *SCHEUCHZERIO – CARICETEA FUSCAE* (Nordhagen 1936) R. Tx. 1937

Rząd: *Caricetalia fuscae* W. Koch 1926 em. Nordhagen 1936

Związek: *Caricion davallianae* Klika 1934

Zespół: *Valeriano-Caricetum flavae* PAWL.1949

Zespół: *Caricetum davallianae* DUTOIT 1924

Klasa: *MOLINIO – ARRHENATHERETEA* R. Tx. 1937 em. 1970

Rząd: *Molinietalia* W. Koch 1926

Związek: *Calthion* R. Tx. 1937

5.5.2. Charakterystyka zespołów i zbiorowisk roślinnych

W szacie roślinnej występuje mozaika zbiorowisk źródłkowych, ziołoroślowych oraz mechowiskowych. Na terenie obiektów odnotowano dwa zespoły roślinne ze związku *Caricion davallianae* KLIKA 1934, *Valeriano-Caricetum flavae* PAWL.1949, *Caricetum davallianae* DUTOIT 1924 oraz płaty łąk wilgotnych ze związku *Calthion*. Dodatkowo na obrzeżach obiektów występują zbiorowiska ziołorośli, z dużym udziałem gatunków takich jak wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, ostrożeń łąkowy i warzywnego *Cirsium rivulare* i *C. oleraceum*, a także rdestu wężownika *Polygonum bistorta*. Miejscami pojawiają się także zwarte płaty *Petasitetum albi* ZLATNIK 1928 z dominacją lepieźnika białego. Zespół młaki kozłkowo-turzycowej cechuje się dużym bogactwem gatunków. Poza taksonami typowymi dla siedliska występuje tu także domieszka gatunków łąk wilgotnych oraz ziołoroślowych. W warstwie zielnej znacznym udziałem cechują się turzycy takie jak *Carex flava*, *C. echinata* i *C. panicea*, a także welnianka szerokolistna *Eriophorum latifolium*. Natomiast w niższej warstwie zaznacza się bardzo duży udział liści odziomkowych kozłka dwupiennego *Valeriana dioica*. W warstwie mszystej dominują mokradłoszka zaostrowana *Caliergonella cuspidata* oraz gatunki z rodzaju płaskomerzyk *Plagiomnium*. W szczytowej części młaki, położonej w obszarze źródłiska dużą liczebnością cechują się gatunki z rodzaju żebrowiec *Cratoneuron*. Zespół turzycy *Davalla Caricetum davallianae* występuje w typowej postaci, z dużym udziałem *C. davalliana*, która tworzy charakterystyczne kępy. Obecny jest tu znaczny udział gatunków powszechnych dla siedliska górskich młak, takich jak kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, welnianka wąskolistna *Eriophorum angustifolium* oraz turzycy: pospolita *Carex nigra*, prosovata *C. panicea* czy gwiazdkowata *C. echinata*. W warstwie mszystej odnotowano w dużej liczbie między

innymi błyszczące włoskowate *Tomenthypnum nitens*, próchniczka błotnego *Aulacomnium palustre*, a także mokradłoszkę zaostrzoną *Caliergonella cuspidata*.

5.5.3. Analiza stopnia naturalności zbiorowisk

Zbiorowiska występujące na terenie obiektów są w dużej mierze naturalne. Chociaż wykształcają się wtórnie, na powierzchni wcześniej użytkowanej przez człowieka, jako łąki kośne. Wykształca się specyficzny układ, typowy dla górskich hal. Taki rodzaj fitocenozy związany jest z warunkami geologicznymi oraz hydrologicznymi, które warunkują wykształcanie się górskich młak. Jednakże utrzymywanie się młaki w wielu przypadkach zależy od ich ekstensywnego użytkowania kośnego, co czyni je zbiorowiskami półnaturalnymi.

5.5.4. Ocena aktualnej dynamiki roślinności oraz potencjalna roślinność naturalna

Roślinność występująca na obszarze obiektów w ostoi Karkonosze jest w stanie dynamicznej równowagi. Jej stan jest zależny od szeregu czynników, głównie warunków wodnych oraz sposobu użytkowania. W przypadku zaburzonej struktury uwodnienia lub zupełnym braku użytkowania młaki będą zarastały pierwszej kolejności przez roślinność typową dla łąk wilgotnych, później ziolorośla i w konsekwencji przez zarośla. W ostateczności młaka zanika i zostaje zastąpiona przez zarośla i zadrzewienia. Obecnie część powierzchni młaki jest zarastana przez zarośla i podrost drzew, co powoduje zanikanie roślinności typowej dla siedliska.

5.5.5. Zaobserwowane procesy i przejawy degeneracji zbiorowisk i roślinności

Degeneracja zbiorowisk roślinnych następuje w wyniku przesuszania podłoża, a także braku użytkowania kośnego. Prowadzi to do przenikania gatunków łąkowych oraz ekspansji krzewów, a także podrostu drzew. W konsekwencji następuje przekształcanie fitocenz, w kierunku wilgotnych łąk, zarastanie zioloroślami, jeżynami, a w ostatnim etapie zaroślami.

5.5.6. Typy siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej

Na terenie obiektów w Beskidzie Żywieckim odnotowano jeden typ siedliska:

- 7230 Górskie i nizinne torfowiska alkaliczne o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Siedlisko reprezentowane jest przez fitocenozy należące do związku *Caricion davalianae*, w obrębie, których występują gatunki charakterystyczne dla siedliska. W większych ilościach odnotowano tu między innymi takie taksony jak *Valeriana simplicifolia*, *Carex panicea*, *Carex nigra*, czy *Carex flava*. Ogólny stan siedliska został oceniony, jako niezadowalający ze względu

na niezadowalający stan wskaźników takich jak: gatunki charakterystyczne, gatunki dominujące, pokrycie i struktura gatunkowa mchów, czy ekspansja krzewów i podrostu drzew. Postępująca sukcesja ma również wpływa na ocenę parametru: powierzchnia siedliska, która jest niezadowalająca gdyż zmniejsza się ograniczana poprzez rozrastające się krzewy i podrost drzew. Jednocześnie na terenie ostoi Karkonosze nie odnotowano celowego odwadniania torfowisk poprzez melioracje oraz pozyskiwania torfu, a w większości obszaru stopień uwodnienia podłoża był dobry.

Kod i nazwa siedliska	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia siedliska	U1	U1	U1
	Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	U1	U1	
		Gatunki dominujące	U1		
		Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	U1		
		Obce gatunki inwazyjne	FV		
		Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV		
		Stopień uwodnienia	FV		
		Ekspansja krzewów i podrostu drzew	U1		
		Pozyskanie torfu	FV		
		Melioracje odwadniające	FV		
	Perspektywy ochrony	Perspektywy ochrony	FV	FV	

Tab.4. Ocena stanu siedliska w całym obszarze.

5.6. Fauna

Nie zostały wykonane szczegółowe badania fauny tego terenu, jednak należy spodziewać się występowania tutaj szeregu rzadkich i cennych gatunków związanych z podmokłym siedliskiem.

5.7. Walory kulturowe

Na terenie obiektu i w jego otoczeniu nie występują obiekty kultury materialnej (stanowiska archeologiczne zabytki architektury, zabytki techniki) oraz inne materialne pamiątki kultury.

6. Zagospodarowanie przestrzenne oraz społeczne i gospodarcze uwarunkowania użytkowania obiektu

W chwili obecnej obiekty oraz obszar wokół nich nie jest zagospodarowany. Na tym terenie jest prowadzona ekstensywna gospodarka rolna, co wpływa na zachowanie terenów otwartych. Ze względu na niewielkie powierzchnie obiektów ich użytkowanie nie przyniesie dużych korzyści materialnych. Jednakże utrzymywanie ich w dobrym stanie ma duże znaczenie dla zachowania bioróżnorodności, stanowią ważny element małej retencji gdyż magazynują wodę, a także zwiększają walory krajobrazowe obszaru.

7. Założenia ochrony obiektu

7.1. Silne i słabe strony ochrony obiektu. Szanse i zagrożenia ochrony obiektu i sposoby ich minimalizacji

Proponowane metody ochrony obiektu są wyznaczone w zgodzie z panującymi praktykami obejmującymi działania na obszarach siedliska torfowisk alkalicznych. Zostały one ustalone na podstawie doświadczeń własnych oraz po analizie fachowej literatury. Metody te powodują, iż w dłuższej perspektywie czasowej stan siedliska powinien się sukcesywnie poprawiać. Świadczą o tym liczne przykłady wykonywania takich działań zarówno w kraju jak i za granicą. Prace będą wykonywane w odpowiedniej porze roku tak, aby nie zniszczyć płatów roślinności, z zachowaniem wszelkich zasad ochrony przyrody. Planowane działania wpływają na poprawę warunków świetlnych dzięki odsłonięciu części obiektów. W związku z tym spodziewane są efekty, polegające na stabilizacji roślinności torfowiskowej, a także wstrzymanie ekspansji drzew i krzewów.

7.2. Analiza skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony

Dotychczasowo obiekt nie był objęty żadnymi działaniami ochronnymi, w związku, z czym stan siedliska oceniony jest, jako niezadowolający.

7.3. Cele ochrony i zadania/działania ochronne

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cel działań ochronnych
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	U1	Poprawa stanu zachowania siedliska, poprzez poprawę parametru „specyficzna struktura i funkcje”.

7.4. Metodologia monitoringu

Metodyka monitoringu stanu siedliska została przyjęta w dużym stopniu według zasad monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na każdym z badanych obiektów określano wartość trzech podstawowych parametrów:

- Powierzchnia
- Specyficzna struktura i funkcje
- Perspektywy ochrony

Ocena parametru „specyficzna struktura i funkcje” odbywa się na podstawie listy wskaźników, opracowanych dla siedliska 7230. Natomiast parametry „powierzchni” oraz „perspektywy ochrony” są oceniane bezpośrednio, bez ocen częściowych i dodatkowych wskaźników. Wybrane dla siedliska wskaźniki opisują łatwe do określenia lub zmierzenia cechy siedliska przyrodniczego, które mogą wskazywać na zaburzenia jego „specyficznej struktury i funkcji”.

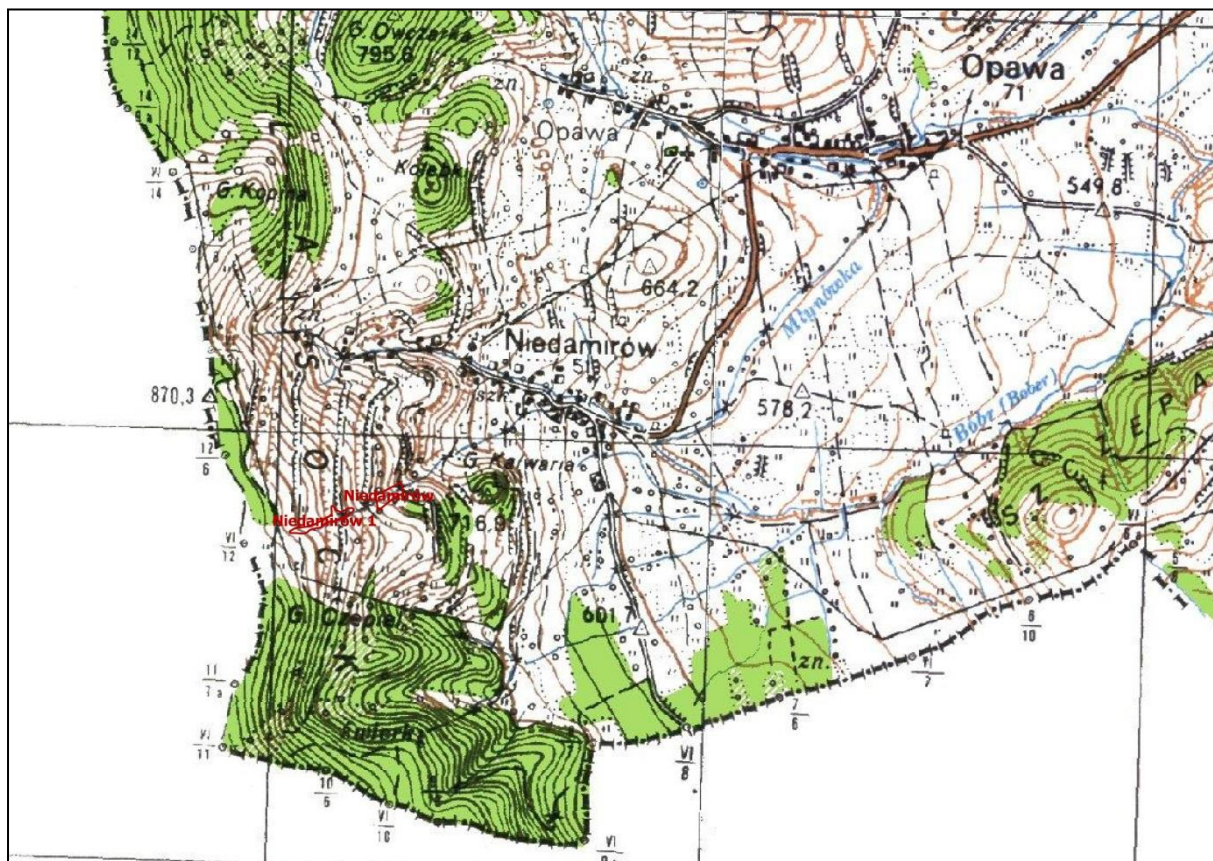
Przy wyprowadzeniu oceny końcowej dla parametru nie przyjęto z góry zasady, że najgorzej oceniony wskaźnik decyduje o tej ocenie, ponieważ poszczególne wskaźniki nie muszą mieć jednakowego wpływu na stan zachowania siedliska (nie są równocenne). Wyróżniono tzw. wskaźniki kardynalne, (czyli najważniejsze dla utrzymania struktury i funkcji siedliska), których obniżona ocena skutkuje automatycznym obniżeniem oceny całego parametru. Pozostałe, traktowane były, jako pomocnicze i ich gorsza ocena nie powoduje konieczności obniżenia oceny dla parametru, jeśli wskaźniki kardynalne wskazują na właściwy stan siedliska.

Ocenę parametrów siedliska dokonywano w trzystopniowej skali, przyznając odpowiednie kody dla każdego z nich:

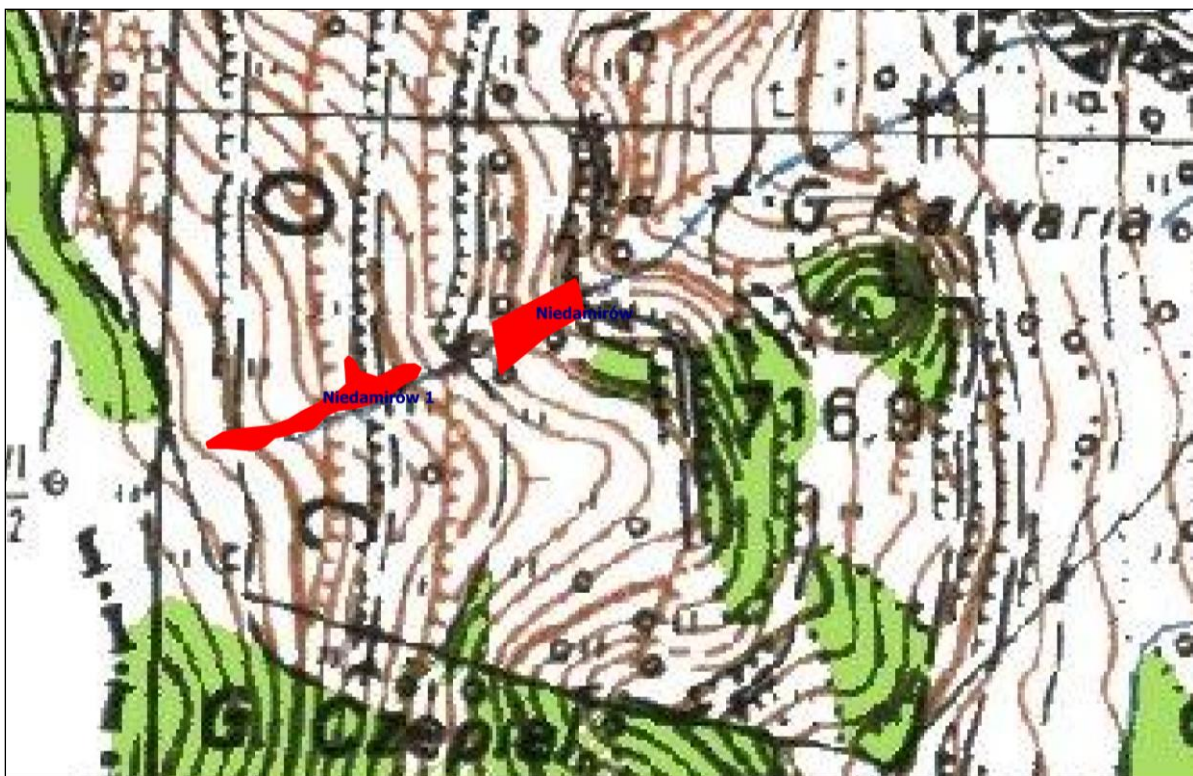
- FV – stan właściwy
- U1 – stan niezadowalający
- U2 – stan zły

8. Załączniki

8.1. Mapy

Mapa.1. Ogólne rozmieszczenie obiektów

Mapa.2. Obiekty Niedamiów i Niedamiów

8.2. Dokumentacja fotograficzna i ryciny

Fot.1. Niedamiów

Fot.2. Niedamirów 1

8.3. Tabela fitosocjologiczna

Numer kolejny - No. of record	1	2
Lokalizacja - Locality	Niedamirów	Niedamirów
Nr roboczy - Field code	1	2
Data (dzień - miesiąc) - Date (day - month)	20.06.	20.06.
Rok - Year	2015	2015
Powierzchnia zdjęcia - Area of record [m ²]	25	25
Pokrywanie warstwy krzewiastej - Cover of shrub layer b [%]	0	0
Pokrywanie warstwy zielnej - Cover of herb layer c [%]	90	80
Pokrywanie warstwy mszystej - Cover of moss layer d [%]	20	90
Nazwy gatunków		
ChCl: SCHEUCHZERIO-CARICETEA NIGRAE		
<i>Eriophorum angustifolium</i>		2
<i>Juncus articulatus</i>		1
<i>Carex echinata</i>		1
ChO., All.:Caricion davalianae		
<i>Carex davalliana</i>		3
<i>Carex flava</i>		2
<i>Valeriana dioica</i>		3
Inne:		
<i>Carex panicea</i>		2
<i>Anthoxanthum odoratum</i>		1
<i>Briza media</i>		+
<i>Caliergonella cuspidata</i>	2	
<i>Caltha laeta</i>	1	+
<i>Campanula patula</i>		+

<i>Cardamine pratensis</i>	+	+
<i>Carex nigra</i>		1
<i>Carex rostrata</i>	3	
<i>Chaerophyllum hirsutum</i>	1	+
<i>Cirsium rivulare</i>	2	
<i>Cirsium oleraceum</i>	2	1
<i>Crepis paludosa</i>	1	1
<i>Dactylorhiza majalis</i>	+	+
<i>Deshampsia caespitosa</i>		+
<i>Equisetum fluviatile</i>	2	
<i>Myosotis palustris</i>	1	
<i>Festuca rubra</i>		+
<i>Filipendula ulmaria</i>	3	
<i>Galium palustre</i>	1	+
<i>Polygonum bistorta</i>	1	1
<i>Juncus conglomeratus</i>	+	1
<i>Potentilla erecta</i>	1	2
<i>Luzula campestris</i>		+
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	1	1
<i>Rumex acetosa</i>		+
<i>Mentha aquatica</i>		1
<i>Poa pratensis</i>		+
<i>Primula elatior</i>		+
<i>Prunella vulgaris</i>		+
<i>Rhinantus minor</i>		+
<i>Geranium palustre</i>	1	
<i>Petasites albus</i>	1	

<i>Poa palustris</i>	+	
<i>Geranium palustre</i>		+
<i>Philonotis fontana</i>		3
<i>Carielgollea cuspidata</i>		3
<i>Plagiomnium cuspidatum</i>		2
<i>Bryum pseudotriquetrum</i>		1
<i>Cratoneuron commutatum</i>	2	1
<i>Plagiomnium elatum</i>		2